№ 84 (280) Ausgabe A.

HOMAN

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcyi: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracyi i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—10 m. 80 fen., na ½ hodu—5 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 2 m. 70 f., na 1 mies.—90 f.

CANA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi litarami — 25 fen.; drobnyja abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 84 (280) Hod III. Wilnia. 25 kastryčnika 1918 h. Cana 10 fen. (5 kap.)

Telehramy.

24 kastryčnika.

Zachodni teatr.

Na linii Lis biiwy. Naabapał Wiechty my adyšli krychu nazad. Naabapał Solem i Lekato anhličanie na fronce 30 ch kilometraŭ pačali swaje wialikija šturmy. U dalinie Harp ich šturm adkinieny. Naabapał Romry nieprvjaciel pasunuŭsa da Sen-Marten i Bodziui. U siaredzinie frontu worah zadzieržany na linii Pua—Bosi. Na ŭschod ad Lokato šturmy niepryjaciela zusim adkinieny. Na paŭdnia ad Kacijon šturmy nie raźwilisia pad našym ahniom. Miž Uaz i Ser niepryjacielskija šturmy adkinieny ahniom i kontratakami. Na ŭschod ad Eń nastupleńnie niepryjaciela adkiniena. Na abudwuch bierahoch Maas amerykancy ŭznoŭ pačali swaje wialikija šturmy. Jány adkinieny z wielimi ciažkimi stratami.

Paŭdniowa ŭschodni front.

U ŭpornych bitwach naš aryjerhard zadziaržaŭ niepryjaciela i daŭ mahčymaść zaniać nowyja pazicyi naabapał Parawin.

WAŠYNGTON. (Reŭter). Hramadzianstwa adnadušna zajaŭlaje, što mir nia blizki i što zamireńnie moža być zroblena tolki pad warunkam zniščeńnia na zaŭsiody niamieckaha militaryzma.

BERLIN. «Vorwärts» piša: Zhodna pryncypu samaaznačeńnia narodaŭ my abawiazany adčynić waroty dla tych, chto choča wyjści z Niamieččyny, ale i dla tych, chto choča pryjści da nas. Dla apošnich my pastarajemsia zrabić žyccio ŭ nas jak možna bolš pryjemnym.

WIENA. 23.X. Hraf Karoli zajawiŭ Kramaržu ab hatoŭnaści ŭstupić 4 wenhierskich komitaty, nasielenych sławakami.

Wypuščany z katarhi Lioknecht u ŭračystym pachodzie skirawaŭsia da swaje kwatery. Demonstracyi palicyja adnak nie pazwoliła.

PARYŽ (Hawas) 23.X. U senacie Pišon skazaŭ: «my padychodzim da kanca achwiar, nałožanych na nas dzikimi napadkimi».

KIJEU (W.T.B) 22.X. Hetman dekretam pryzywaje pad štandary ŭsich aficeraŭ, unter-aficeraŭ i junkieroŭ dziela ŭtwareńnia z ich asobnych atradaŭ dla paddziaržańnia hasudarstwienaha i hramadzkaha paradku.

KONSTANTYNOPOL. (Ahenctwa Milli) 19.X. Nowy wialiki wirl Icet-paša adkryŭ parlament pramowaj, u katoraj skazaŭ što Turcyja, katoraja za apošnija 8 hod wiadzie biezpierestanku wajnu, umaryłasia i što jana žadaje mira sprawiadliwaści. Arabskim prowincyjam budzie dadziena nacyjanalnaja aŭtonomija. Unutry dajecca raŭnapraŭje ŭsim nacyjanalnaściam, stanam i wieram. Parlament zhadziŭsia blizu adnahałosna z hetaj prahramaj, tolki 10 deputataŭ admowilisia ad hałasawańnia.

BERLIN. U Rejchstag padadziena damahańnie, kab niamieckaja ŭłada zaraz-ža wiarnuła poŭnuju swabodu žycharam zaniatych uschodnich ziamiel, što jość u Niamieččynie jak wajenna-pałonnyja, cywilna-pałonnyja, abo rabotniki.

ČORNAWCY. Nastroj u Rumynii procŭ gabinetu Margilomana pawialičawajecca. Nawiet jaho prychilniki ličacca z chutkim jaho ŭpadkam. Panuje pierakanańnie, što rumynskaje pytańnie znachodzić uznoŭ dobryja mahčymaści. Wialikarumynskija plany ŭznoŭ padnialisia.

BERLIN. 24.X. Niezaležnyja socyjalisty damahajucca, kab Rejchstag wybiraŭsia što hod nanowa.

BUDAPEŠT. 23.X. Ministerstwa Wekerle akančalna padało ŭ adstaŭku. Nowaje ministerstwa budzie składziena z usich partyj, u tym ličbie z socyjał demakrataŭ i hramadzianskich radykałaŭ.

KOPENHAGA. 23.X. Na damahańnie ŭradu členy dackaha parlamenta buduć mieć patajnoje pasiadańnie na katorym minister Skawenius daść abjaśnieńnie ab pałažeńni.

DREZDEN. 23.X. Minister kultu Bek, minister hrašawych spraŭ Zajdewic, jak prakananyja prawyja paprasili adstaŭki.

CHRYSTYANIJA. 23.X. Wybary pakazali wialikaje paprawleńnie. Z 43 wybranych—25 prawych. U 66 wakruhach wybary naznačany druhim narotam. Prezydent parlamentu zamieniony prawym. Prawyja wyhrali 8 wokruhaŭ, lewyja ŭtracili 7.

HELSINGFOS. Tut utwaryłasia finska-niamieckaj t-wa dla zbližeńnia niamieckaj i finlandzkaj kultury.

MASKWA. (W.T.B) 20.X. Nadzwyčajnaja kamisija dla baraćby z kontrewolucyjaj aryštawała anhła-francuskuju špionskuju arhanizacyju pad zahadam Kałamaciana.

PIECIARBURH. (W.T.B.) 20.X. Nadzwyčajnaja kamisija, jak nakazawaje, «Prawda» aryštawała 6220 i rasstreliała 800 čał.

BERLIN. (*Uradowa*) U wieraśni našyja padwodnyja łodki zatapili 440.000 tonn.

Apawiaščeńnie.

Termin dla pryniaćcia padpiski na 9-ju wajennuju pazyku pradoŭženy na 2 tydni, h. zn. da 6-ha listapada ŭkłučna.

Berlin. Kastryčnik 1918 h.

REICHSBANK-DIREKTORIUM
Havenstein. v. Grimm.

Wilnia, 25 kastryčnika 1918 h.

My pieražywajem wialikuju histaryčnu u časinu, kali ŭsie narody pakinuli niawieru i wystawili śmieła i z poŭnaj nadziejaj swaje najświatlejšyja žadańni, ab katorych kaliś latucieli tolki ich lepšyja kraŭniki. Praŭda, niekatoryja narody, jak prykładam palaki, aswabadžajučysia ad čužoje apieki wykazali žadańnie panawolić inšyja narody, ale hetkich mała, a wyniatak tolki paćwiardžaje prawiła.

U hety wialiki čas pawinien aswabadzicca i Biełaruski Narod. Biełaruski Narod prad usim świetam wykazaŭ wialikaje žadańnie niezaležnaści swaje Baćkaŭščyny. Pry hetym z samaha pačatku niezaležnaść swaju my razumieli dwajaka: abo niezaležnaść adnaje Biełarusi, abo złučanaj z etnohrafičnaj Litwoj, razam z katoraj Biełaruś kaliś składała adno Litoŭska-Biełaruskaje Kniažstwa. Jakaja kombinacyja ŭkancy woźmie wierch budzie zaležyć jak ad ahulnaha palityčnaha pałažeńnia. tak i ad adnosin da nas našych susiedziaŭ litwinoŭ Idealam kožnaha biełarusa jość niezaležnaść usiaje Biełarusi. Pry hetym nia toje ważna ci Biełaruś budzie niezaležnaj adna ci razam z Litwoj, ważna toje, kab biełarusy ŭ kožnym zdareńni byli haspadarami na swajoj ziamli.

Wodłuh słoŭ niamieckaha rejchskanclera, katoryja jon skazaŭ nadowičy prezydyumu Litoŭskaj Taryby, budzie ŭ skorym časie ŭtworany krajowy litoŭski ŭrad z usich nacyjanalnaściaj kraju, značycca jak z terytoryjalnych litwinoŭ i biełarusaŭ, tak i z nacyjanalnych mienšaściaj žydoŭ i inš. Dyk ciapier ad adnosin da nas pradstaŭnictwa litoŭskaha narodu budzie zaležyć ci buduć mahčy biełarusy pracawać razam z litwinami, ci nie. A heta jość kaniečna patrebnym. Pałažeńnie biełarusaŭ i litwinoŭ adnolkawaje. My majem tych samych pryjacielaŭ i niepryjacielaŭ. Paŭtarajucca časy Mindoŭha, stwaryłasia takoje palityčnaje pałažeńnie, jak i 1000 hadoŭ nazad. Widać adzin narod biaz druhoha nia moža abyścisia.

Kab pamahčy sprawie Biełaruskaha Narodu ŭ hety niazwyčajny čas, usie biełaruskija świadomyja siły pawinny być pry pracy. Treba kab świet wiedaŭ čaho my damahajemsia. Ad pracy našaj zaležyć našaja wola i dola, zaležyć toje ci my budziem haspadarami na swajoj ziamli, ci mo' niawolnikami ŭ čužnikoŭ. Rabota ŭ nas pawinna kipieć. Chto moža twaryć, chaj tworyć, chto arhanizawać, chaj arhanizuje i chto ahitawać, chaj ahituje! Addadziom Baćkaŭščynie ŭsie swaje siły, dabro Maci-Biełarusi, dabro narodu wyšej usiaho!

NAŠA DOLA.

Biełaruskaja wioska jak ba ačnułasia. Jakajaści trywoha ŭzrušyła jaje ad supakojnaha snu. Z wusa u wusny pierachodziać nawiny z dziejaŭ apošnich dzion. Nikoli tak nie adčuwali patreby hazety, jak ciapieraka. Čamu-ž heta tak?

A tamu, što dajšło dzieła ŭžo skury sialanina, doli ŭsiaho našaha kraju. Dasiul siadzieli adny moŭčki, tachcili hrošy ŭ kapšuk karystajučy z hoładu i hora ludzkoha, zdzirajučy skuru biedaka dy chwalili ŭ dušy wajnu. Ličyli, što bahacieli. Tolki bajalisia napadaŭ načnych, nia byli peŭny ŭ

swaich ścienach i dumali, što wojska niamieckaje tolki zatym kraj naš zaniało, kab zabaspečyć im supakoj i baranić ad napadaŭ.

Druhija ciarpieli cižary wajny, pieranosili śeiužu i hoład i hetkich badaj było najbalej.

Ale stała čuwać, što niamieckamu narodu ŭ zmahańni za swaju ziamlu i wolu pryšła para stać u abaronie swaje strachi i swaho honaru. Nam nia možna dapuścić balej dumki, kab uznoŭ chto druhi zaniaŭ nas dzieła abaspečańnia paradku ŭ ziamli našaj. Heta budzie tolki tady, kali my jak ślapyja kraty budziem rycca ŭ swaich norach, nie pakažam, što daraśli da taje miery, kab stać samym panami nad saboju. Niamieckija wojski moža skora nas pakidajuć. Što nam budzie ciapier rabić? Kraj naš ahaliła wajna. Pa bumrach u dobrych haspadaroŭ ledź myš pažywicca. Na poli zaniałsia biarozki dy asinki, a papierki, što nabiŭ chto kapšuki, heta kwitki na žabrackuju torbu. Padziary ich, dyk paciakuć ad ich krywawyja ślozy biedakoŭ. Heta toj skarb, što Bazyl u śnie wiozieŭ, dy nia wiedaŭ, jak jaho zaznačyć, kab pa dniu najści.

Kaho ž nam balej bajacca? Heta ž my hołyja, a hoły razboju nie baicca. A usio-ž hamaniać, što pryduć bolše wiki, albo swaje takija znojducca, buduć hrabić.

Adny haworać prydzie Šwed hladzieć paradku ŭ nas, druhija čakajuć polskaha wojska. A kab napaść na dumku samym uziać abaronu swaju ŭ swaje ruki, ci-ž heta było-b błaha? Upuści zakutnika ŭ chatu, jaho-ž tre a i pražywić i tak doŭha nie pazbudziemsia cižaru wajenščyny.

Šmat jość ludziej, katoryja z trywohaj pahladajuć na stwareńnie litoŭska biełaruskaj dziaržawy. Jany dumajuć, što litwiny manisca nakinuć nam swoj jazyk i nas wykarystać. Časta ŭ nas wioska z wioskaj susieduje. U adnej litwiny, u druhoj biełarusy. Adny i z mazolnaj pracy jaduć chleb swoj i druhi a tak sama toj chleb dabywajuć i nikoli ŭ ich niama sporki, što jazyk nie adzin i nienawiści adny da ad ych nia majuć. A za litoŭska-biełaruskimi kniaźmi, jak była litoŭska-biełaruskaja dziaržawa, zakony pisalisia pabiełarusku dy biełarus ad Litwy abo litwiny ad biełarusaŭ kryŭdy nia čuli. Ludzi pracy adzin adnaho buduć zaŭsiody šanawać. Heta treba sabie mocna ŭbić u hławu, kab nia wieryć roznym pustym bałamuctwam. Litoŭskaja rada stała ŭ abaronie intaresaŭ swajho kraju. Joj kazano ŭtwaryć swoj urad, katory ŭtworyć swajo wojska i paliciju. U heta wojska treba pisacca i biełarusu, katory žadaje kraj swoj widzieć wolnym i niezaležnym. Značycca buduć biełaruskaje i litoŭskaje wojska. Zdawałasia b, što palaki nam mo nia zusim čužyja, ich šmat pryšło siudy z legionaŭ, čamu im nie prydawieryć abaronu našaj Baćkaŭščyny? Treba pomnić, što wychodzili jany z panoŭ i halataj šlachty i časta buduć ciahnuć nia tudy, hdzie heta wypadała-b pa mužyckaj praŭdzie. A kraj naš siarmiažny, jamu treba apracawać swajo prawa, uwieści swaje ŭstanowy. Palaki, katoryja buduć dbać ab doli kraju, buduć jamu karysny, ale tyja, što z žadajuć złučyć nas z Polščaju, usadziać nam niežadany klin.

Kab heta pa ŭsich ziemlach byli ŭsie roŭnyja, nia było ni panoŭ ni chamoŭ nie zharełasia-by heta wajna ludzi doŭha mahli-b žyć biez wajny spakojna i karystać z spakojnaj pracy. Dzieła het ha ciapier usie žadajuć demokratyzmu, značycca narodnaj woli. Značycca treba ŭsio addać u ruki narodu, jaho upravu, dolu i abaronu. Chto z palakoŭ nam spahadaje, niachaj stanowicca ŭ našyja rady, ale Biełaruś pawinna być sama saboj, jak Polšč saboju.

Susied Maciuk.

Panskaja intryha.

Tolki hetak možna nazwać tuju demonstracyju, katoruju prabawali rabić u Wilni polskija pany u niadzielu 20 kastryčnika. Inicyjatarami demonstracyi byli pany Cikanoŭa, što aprača panoŭ wilenskich pryjechali jašče pany z dwarcoŭ z-pad Wilni. Heta j niama dziwa, pany na wioscy jašče balej za miastowych chočuć paniawodzić našaha sialanina, dy bajacca kab jon ciapier nia skinuŭ ich pieki. Woś jany i pryjechali i byli nawiet kiraŭnikami, pakazawali jak heta treba iści, jak kryčać i inš... Sałodkaja darcha dla panoŭ ŭ Polšču! Pany i wiedali, što demonstracyja robicca dzieła taho, kab pakazać što bycciam Wilnia choča być pryłučanaj da Polščy. Wiedała heta taksama i newialičkaja kučka legioneraŭ dy wučni polskich škoł, katorym tam paśpieli zamanić hałowy polskim šowinizmam. Ale inšyja mała wiedali, wielmi mała wiedali.. I heta nia hledziačy na toje, što byli ŭžyty ŭsie chitryki, kab ašukać ludziej. Naznačana była demonstracyja la katedry, kab zaličyć da jaje i tych ludziej, katoryja pryšli malicca i ničoha supolnaha z demonstracyjai nie chacieli mieć. I čamu heta duchawienstwa pazwalaje rabić z światyni palityčnuju ahitacyju, na što pazwalajecca dziaržyć u kaściele nacyjanalnyja štandary, arły? na što pazwalaecca piajać u kaściele polski hymn? Ci-ž kaścioł jość nie dla hymnaŭ Boh , a biełamu ałtu?! Bolšaść dewatak tak i nia wiedała, što heta demonstracyja da Polščy. Jany padumali, što heta budzie relihijnaja procesija. Jak palaki pačali la katedry piajać „Boże coś Polska“, biełarusy i litwiny ich aświstali, nazywajučy zdradnikami. Dewotki ž naiŭna dziwilisia, kažučy: „na što ž heta, na što, heta-ž adna wiera?“ Inšyja ludzi, zaciahnienyja na demonstracyju jašče mieniej wiedali. Čuwać było jak źździŭlenyja pytalisia adny ŭ adnych: „a što heta, čaho?—Chleb dawać buduć! kazali ŭ adnej kučy Krupyl— ŭ druhoj. Abo: „litoŭskija ministry pryjechali!“ Hetak świadoma prymali ludzi ŭčaście ŭ polskaj demonstracyi. Dzieła taho, što pa wulicach iści było zabaroniena, pany, jak kažuć, pastanawili nazaŭtraje zrabić druhuju demonstracyju, naznačyli miesca, ale nichto nia pryšoŭ..

Warta spomnić ab tym ckawańni adnych žycharaŭ na druhich i gwałtach, što rabili pany. Adnaho biełarusa, što prachodziačy nieaścarožna apynuŭsia siarod wialikaj kučy panoŭ i pačuŭšy: „Boże coś Polskę“, niezdawoleny pačaŭ świstać, pačali bić. Niekatoryja z polskich proklamacyj*), što byli wypuščany ŭ niadzielu, klikali da pahromaŭ.

Branisłaŭ Zuboŭski.

Jak žywiecca u Pieciarburzie?

Kali chto byŭ daŭno, ci choć kolki miesiacaŭ tamu nazad — Pieciarburhu ciapier nie paznaŭ-by. Heta niešta takoje, što niemahčyma narysawać žyćcia, katoraje kidajecca adrazu ŭ wočy i kole ŭ serca nowapryježdžamu čaławieku. Wulicy pustyja. Kali jakiś čaławieki i idzie, to ledź ciahnie swaje, papuchšyja z hoładu nohi. A to časta hetki čaławiek, abwiazaŭšy sabie žoŭtuju, papuchšuju z hoładu šyju i padbarodak mokrym ryźziom, učapiŭšysia za latarniu apuščajecca na ziamlu i tut pamiraje, nieskazaŭšy nikomu ni słowa, bo j kamu skažaš, adkul moža pryści padmoha pry ahulnym panawańni hoładu, chwarob i śmierci.

Jak i adkul prywoziać charčy.

Wahonami, jak kaliści, ciapier jeminy (charčoŭ) blizu što nia prywo-

*) Byli wydany taksama biełaruskija i litouskija proklamacyi, u ich było nakazana na ziraju kraja polskimi panami i žadańnie panou ašukać narod.

Rejchstag i Urad

ab peŭnaści wajennych pazyk

Stats-sekretar imperskaha skarbu hr. f. Roedern mieŭ z kiraŭnikami partyj Rejchstagu hutarku ab wajennaj pazycy. Pryšli razam z prezydentam Ferenbacham centrawiki-klerykały Grebrer i Triymborn, sacyjał-demakraty Ebert i Šejdeman, konserwatary hr. Westarp i Ditry, walnadumcy Wimer i Fišbek, nacyjanał-liberały Strezeman i List, usienlemcy baron f. Gamp i Šulc.

Stats-sekretar imperskaha skarbu zajawiu miž inšym:

«Pytajucca ab peŭnaści pazyk. Pazyki zabaspečany formalna abiacańniem uradu i Rejchstagu, matarjalna ŭsim, što za imi staić, h. zn. usioj rabočaj i padatkawaj siłaj niamieckaha narodu. Prawilna nazwali niamieckuju wajennuju pazyku pozyčkaj u našaha narodnaha bahaćcia. Našaje narodnaje bahaćcie naabuł jašče nie začeplena. Dachod niamieckaha narodu daść harantuju, što płata procentaŭ wajennych pazyk abaspečana.

Sajuznaja Rada i Rejchstag buduć rupicca ab tym, kab uziatyja ŭradam na siabie abawiazki ab adańni procentaŭ za wajennyja pazyki byli wypaŭnieny.

Pry ŭsich padatkach, katoryja jašče buduć, waładzielec wajennaje pazyki budzie nia ŭ horšych warunkach, jak toj katory nia wypaŭniŭ swajho abawiazku ŭ padpiscy ŭ hetyja ciažkija časy. Ja nawiet staju za toje, kab toj, što nie zabyŭsia ab swajoj baćkaŭščynie ŭ hety čas, byŭ u lepšych warunkach.

Wajennaja pazyka stałasia narodnaj pazykaj u najlepšym značeńni hetaha słowa. Jana ŭžo ŭ rukach milijonaŭ, najbolš maładastatnych niamieckich hramadzian. Jana jość hłaŭnym mieńniem wielmi mnohich pazyčkowych kas, kooperatywaŭ i dab adziejnych ustanoŭ, katoryja służać biednym i dzieła hetaha nijaki parlament abo ŭrad nie paśmieje što niebudź pastanawić, što budzie hrazić peŭnaści ŭpłaty procentaŭ pa wajennaj pazycy.

Kirauniki partyi Rejchstagu

zajawli ab swajoj poŭnaj zhodzie z hetaj zajawaj. Pieršym abawiazkam uradu i Rejchstagu budzie, kazali jany, zabaspečyć zapłatu procentaŭ pa wajennym pazykam, pry netym waładziełcy wajennaje pazyki pry ŭsich padatkach nia tolki nia buduć u horšych warunkach, ale pa mahčymaści ŭ lepšych. Što heta zapraŭdy tak budzie, heta zapaŭniajecca ŭžo tym, što našyja wajennyja pazyki heta narodnyja pazyki ŭ najlepšym značeńni hetaha słowa, bo jany ŭ rukach milijonaŭ maładastatnych hramadzian.

ziać, bo wahony byli-b razhrableny samymi wartaŭnikami čybunki. Kožny wiazie tolki dla siabie. Choć, praŭda, jość i spekulanty katoryja, karystajučy z daražyni, jeździać na wioski ŭ druhija huberni, prywoziać charčy ŭ Piecarburh i tam biaruć u 2 3 razy bolš. Ale takich ciapier mała, bo ad ich adbirajuć toje, što jany wiazuć i tut ža na miescy, adbirajučy nakładajuć štraf, katory musić spekulant zapłacić «u adnu časinu», bo inakš rasstrelawajuć. Dla siabie ludzi woziać u kišeniach i h. p., u adny boty tolki nia syplać, bo jany wielmi padziertyja. Raniej pazwolena było wieźci piać chuntaŭ chleba, a ŭsiaho charčoŭ 20 chun. Jak prychodzić pojezd, jaho abstupajuć z usich bakoŭ čyrwonaarmiejcy-wartaŭniki i ŭsich pasažyraŭ honiać „na wahu“ i kali ŭ kaho „bahaž“ zawažyć balej za 20 chuntaŭ, adbirajuć bahaž, a kali haspadar bahaža zahadzia nie ŭciače, to i aštrafujuć. Usio, što adbirajecca, balej papadaje ŭ ruki čyrwonaarmiejcaŭ-wartaŭnikoŭ darohi, čym sia ŭ skarb. Hetak robicca i ŭ Witabsku i ŭwa ŭsich bližejšych da Piecarburha miastoch. Swaim biazpraŭjem ci samaŭpraŭjem (bo sami zakanadaŭcy i spaŭniajučyja) čyrwonaarmiejcy dawiali da taho, što ludzi pierastali wazić charčy, bo nichto na 5 duš, a časami i balej, nia moža uwazicca pa 5 chuntaŭ chleba z Witabska, ci z Pskowa, katory, nia hledziača na toje, što zaniaty niemcami, kormić wialikšuju čaść žycharaŭ Piecarburha.

Taki mały i redki prawoz nie padabajecca balšewikom, bo niama čaho adbirać, a słužać na čyhuncy tolki dziela hetaha, bo što byli b warty tyja 450 r. u miesiac pensyi, kali-b pryšłosia płacić za chunt chleba 17 rubloŭ. Dyk što ž robiać balšewiki? Jany pazwalajuć prawozić nie 20 chun., a $1^1/_2$ puda i spuść ŭšy dni 3 — 4 adbirajuć ad usich usio i hetkim paradkam zapasujuć sabie na zimu.

Ale hetak dastajuč chleb zwyčajnyja žychary Piecarburha, što im prychodzicca starcawać (žabrawać) pa wioskach kala Witabska abo Pskowa, pakul znojdzieš 5 chuntaŭ pa 5-8 rubloŭ za chunt. *Inačaj dastajuć chleb rabotniki.* Jany ad času da času robiać ekspedycyi. Robicca hetak: žbirajucca z fabryki pa 60 čał., biaruć strelby, a časami i kulamioty i jeduć za miesta, kudy namiečana, biaruć wiosku „prystupam“, a tam usio ich!

Adnak nie zaŭsiody rabotnikam udajucca hetkija ekspedycyi. Bywaje časta, što wiaskowyja ludzi pierabjuć ludziej hetkaj „ekspedycyi“. Pa wioskach jość wajennyja strelby, kulamioty, a to nia redka i harmaty. Što rabotniki bajacca sialan widać z taho, što nia kožnaja ekspedycyja nabiraje patrebnuju ličbu sabie ludziej. Usiaki nie zapisawajecca, bo baicca być zabitym. Ale ŭsio-ž taki rabotnikam žywiecca najlapiej, bo jany, choć hałodnyja, ale čujucca haspadarami nad usim i nad usimi.

Usie žychary Piecarburha padzieleny na 4 hrupy. 1-ja hrupa—rabotniki, jany dastajuć na karty $^1/_4$ chunta chleba i 4 sieladcy ŭ dzień. Druhaja hrupa zajmajecca lahčejšaj fizyčnaj pracaj. Ludzi hetaj hrupy dastajuć $^1/_8$ chunta chleba i 3 sieladcy ŭ dzień. 3-ja hrupa intelihencyja, jana dastaje $^1/_4$ chun. bulby i 4 sieladcy. 4-ja—byŭšaja buržuazija, jana dastaje 4 sieladcy i bolš ničoha. Hetkim paradkam ludzi jaduć sieladcy i pjuć syruju wadu, (niama droŭ zhatawać). Rezultaty usiaho hetaha—strašnyja chwaroby.

Kolki kaštujuć pradukty.

Chleba 1 chunt kaštuje ad 17 da 20 rub. Bulba 1 chunt —$3^1/_2$—4 rubli. Cukar chunt — 30-33 rub. Bolš pryznacca cany nia wiedaju, bo i ničoha, aproč hetych praduktaŭ i niama.

Anton Boryk.

Mir ci wajna?

BERLIN (W.T.B). 21.X. Niamiecki ŭrad u swaim adkazie na amerykanskuju notu kaža, miž inšym: ačyščeńnie zaniatych ziamiel i warunki zamireńnia pawinny być razhledžany wajennymi aŭtorytetami [abiedźwiuch staron, katoryja zrobiać uhodu, što budzie abaspečawać intaresy abiedźwiuch staron. Niamiecki ŭrad pierakanany, što prezydent Złučanych Štataŭ nia pastawić damahańniaŭ niazhodnych z honaram niamieckaha narodu i robiačych niemahčymym mir sprawiadliwaści. Niamiecki ŭrad protestuje proci wińawačańniaŭ niamieckich suchaputnych i marskich sił, h. zn. niamieckaha narodu u niezakonnych i nialudzkich dziejnaściach. Ruchańnie, što robić našaje wojska adstupajučy wajennaha charaktaru i ruchajecca zhodna z mižnarodnym prawam. Niamiecki ŭrad proponuje addać raźwiazańnie hetaje sprawy na treciejski sud neŭtralnych padstaŭnikoŭ.

LONDON. Tut było wialikaje sabrańnie, sklikanaje lordam Lensdaŭn. Sabrańnie pryniało rezalucyju, u katoraj damahajecca pačesnaha mira dla ŭsich staron. Kali niamieckamu narodu budzie nakinieny haniebny mir, dyk heta aznačaje nowuju wajnu. Treba zrabić jak možna skarej zamireńnie.

LONDON (Reŭter). 21.X. Karol pryniaŭ deputacyju anhlickaha parlamenta ŭ 32 čaławieki francuskaha ŭ 22 čał., italjanskaha 8 čał. i belhijskaha 1 čał. Karol skazaŭ, što pabieda blizkaja i što pabieda pawinna być akančalnaja. Karol winšawaŭ fa cuzaŭ u adabrańni nazad dźwioch prawincyj, adabranych u Francyi Ja j 47 had. nazad.

BERLIN (W.T.B.). 22.X. **Rejchstag.** Rejchskancler, prync Maks Badenski, zajaŭlaje, miž inšym: „najważniejšaje pytańnie ciapierašniaha mamentu heta mir sprawiadliwaści, ci mir gwałtu. My ciapier u takim pałažeńni, što nia wiedajem ci budzie dadziena nam mahčymaść zrabić pačesny mir, ci wieści dalej wajnu z usioj siłaj narodu, katoramu niama inšaha wychadu. My, što stali česna na bazie mira zakonnaści, uziali razam z hetym na siabie abawiazak nia schiliacca prad miram gwałtu, bo nas żmiałab hramadzkaja pahardа. Naša pieršaja i apošniaja dumka ab našym wojsku, katoraje abražajecca niepryjacielem. Niachaj nie zabywajucca zahranicaj, što wiawaciučy našuju armiju, hańbiać honar niamieckaha narodu. Našym sałdatam my kryčym: Baćkaŭščyna nie pakinie was! Jana pamoža wam kolki moža ludźmi i sposabami baraćby (Ažyŭlenaja brawa).

WAŠYNGTON (Reŭter). U Senacie respublikaniec Koindler damahaŭsia, kab dalejšyja pierahawory z Niamieččynaj spynić da kapitulacyi niamieckaj armii.

U Wilni i wakolicach

× **Wilenski biskup.** Apostalski Pasad prekanizawaŭ na wilenskaha rymska-katalickaha biskupa ks. Juraha Matulewiča (litwin), b. profesara i inspektara duchoŭnaj akademii ŭ Pieciarburzie.

× **Biełaruski teatr.** U niadzielu 20 kastryčnika z učaściem pryjechaŭšaha z Miensku p. Fr. Alachnowiča, hulali kamedyju ŭ adnym akcie «Čort i baba» F. Alachnowiča. Zdajecca asnowa hetaje kamedyi zusim prostaja, heta kazka ab tym, jak čort nie patrapiŭ, a baba patrapiła pawadzić muža z žonkaj. Adnak napisana jana

Ščaście.

(Hladzi «Homan» № 83).

Pažyŭ jon z henaj torbaj, usio dobra, ale nia widzić nichto bahaćcia. Dawaj tady z bratam mianiać: brat jamu daŭ koniej, karoŭ, usio, a jon bratu torbu. Brat dumaje; na što robić, kali možna nia robiačy žyć i pić i jeści. A toj z bratam pamianiaŭ, i ŭznoŭ pražyŭ usio bahaćcie, i ŭznoŭ staŭ biedny. Uznoŭ treba iści da lipy prasić Ščaście. Prychodzić da lipy, žjaŭlajecca jamu jaho Ščaście: na što-ž ty, kaža, zwodziŭ swaju torbu, što tabie dała? Ty-ž jeŭ z jaje z siamjoj! Cho-ž tabie winien, što ty durań! Wučyć ciabie treba. Dała-ž ja taba wałasianuju torbu, a ciapier na tabie załatuju torbu. Z hetaj torbaj, jak zachočaš pić dy jeści, skažy: dwa z torby! A jak padjasi, dyk kažy: dwa ŭ torbu! Pajšoŭ jon damoŭ. Prajšoŭšy trochi, cikaŭna jamu. Padyjšoŭšy trochi kaža: dwa z torby! Dyk jak wyskačuć dwa małajcy z dubinami, i dawaj jaho karmić dubinami, u dwa dručki, što nia ŭmieŭ žyć. Pakul z henaje ćešci nia ŭzdumaŭ skazać: dwa ŭ torbu! dyk jany ŭsio jaho bili.

Prychodzić jon damoŭ da brata z tej torbaj. I chwalicca bratu: nu woś, bracie: taja torba była dobraja, što ja tabie addaŭ, a sabie dastaŭ, jašče lepšuju,—załatuju! Toj dawaj prasić jaho: dawaj bracie, pamianiajem! Wiedama, toj zhadziŭsia. Pamianiali. Nu woś-ža, bracie, na hetuju ŭžo nie kažy: stoł z torby! a kažy: dwa z torby! A jak padjasi, kažy: dwa ŭ torbu! Woś toj, biedny, ŭziaŭ swaju wałasianuju torbu i staŭ žyć dobra. Tyja nawučyli *dwa z torby*, jak žyć: dos mianiać. I haspadarku bahataha žwioŭ i torbaj załatoj jaho nadzialiŭ. A bahaty staŭ rad. Patrabawałasia jamu tam pić ci jeści, woś jon kaža: dwa z torby! Nu i žjaŭlajucca dwa z torby z družkami častawać; i častawali jaho, pakul jon nia ŭzdumaŭ skazać—dwa ŭ torbu! Nu, i staŭ jon zžywacca.

I. Sierbaŭ.

Ab biełaruskaj narodnaj pieśni.

Ahlad pieśni. Niama wiedama čamu ŭ šyrokim hramadzianstwie składsia taki pahlad na biełaruskuju narodnuju pieśniu, byccam jana nia warta surjoznaje ŭwahi ni dziela swaje treści, ni dziela matywaŭ, ni dziela swaje melodyi. Naahuł, hetuju pieśniu pryniata zwać čym chočače—wyćciom, wykrykam, hałašeńniem,—ale tolki nia pieśniaj. Mała hetaha, padymajecca nawiet pytańnie, ci jość zapraŭdy biełaruskaja narodnaja pieśnia, jak štoś samabytnaje i jak zakončanaja całaść u narodnym tworstwie. I zapraŭdy, kožny znaje šyrokuju pieśniu maskoŭca i zachoplawajučuju pieśniu ŭkrainca, ale pieśnia biełarusa bliźu što niewiadoma, jana niepapularnaja.

Hetkaje niekarysnaje pradstaŭleńnie ab biełaruskaj narodnaj pieśni składsia pad upływam usioj złučnaści tych wielmi blahich warunkaŭ, u katorych praz mnohija wieki byŭ dyj ciapier jašče jość naš rodny kraj—Biełaruś Haotnik biełarus usio žyćcio swajo prawioŭ u zaŭziataj baraćbie; jon adbiwaŭsia ad dužejšych niepryjacielaŭ, z niazwyčajnym uporstwam baraniŭ swaju niezaležnaść i nacyjanalnaść. Narody, što byli ŭ hetkich warunkach, zhinuli abo rastajali, ale biełarus nia ŭmier. Jon žywie. Praŭda, jon pabaleŭ i ahrubieŭ, ale ŭ niaroŭnaj baraćbie ŭziaŭ wierch; jon astaŭsia takim, jakim byŭ moža 1000 hadoŭ nazad. Biełarus adzin zachawaŭ zusim čystym swoj nacyjanalny charaktar uschodniaha sławianina. Jon dabetul hamanić na tej mowie, na jakoj napisana našaja pieršaja letapiś. Biełaruski folklor, h. zn. pradańni, kazki, zahadki, prykazki i lehendy,—heta wializaznaje bahaćcie. Zrazumiela, što biełarus zachawaŭ zusim čystaj i starawiečnuju swaju pieśniu, melodyjnuju i bahatuju jak dziela wialičyni, tak i dziela swaje treści i matywaŭ. U joj adbiłasia ŭsio hora i radaść narodu, jaho dumy i nadziei. Woś u hetym histaryčnym značeńni biełaruskaja pieśnia maje wialikuju nawukowuju canu. Heta pamiatka, pa katoraj mahčyma da wiadomaje stupieni prahledzić jak rytuał, tak i samy byt našych pradziedaŭ u starawiečny čas ich historyi, što zachawaŭ ab sabie wielmi mała wiestak u inšych krynicach.

Abradnyja pieśni. Dziela swajho značeńnia na pieršym miescy stajać abradnyja pieśni. Jany, jak astača malitwa ŭ pieśniaŭ, piajanych niekali pry relihijnych abradach,—wielmi dobra ilustrujuć relihijnaje žyćcio pahanskaha kultu samych starych časoŭ.

Relihijnyja pahlady ŭschodnich sławian, jak wiedama, byli ŭ ciesnaj zaležnaści ad widnaje pryrody, na siły katoraje ličyłasia mahčymym zrabić tak ci inakš upłyŭ žertwami, čarami i zaklinańniami. I woś wialikija žmieny ŭ pryrodzie, jak prykładam asieńnni i wiesnawy zwaroty sonca, byli pryčynaj ustanaŭleńnia wialikich pahanskich świat: Kalad, Aŭsienia, Moran, Čyrwonaje horki, Jaryły i Kupały. Wodłuh hetych świat i razhledzim ważniejšyja abradnyja pieśni.

Zimowyja światy. Kalady i Aŭsień—biazsumleŭku światy asienniaha soncazwarotu i zimy, adsunienyja potym Pilipaŭkaj da Rażstwa. Treba žaŭważyć, što astača asienniaha świata zachawała ia ŭ narodnaj wiery, bycca ŭ 14 wieraśnia spaŭzajucca ŭsie źmiei da swajho cara—Smoka i ližuć sonca, adymajučy ŭ jaho siłu; dalej unačy na 8 listapada skačuć na taku duronliwyja duchi — Dziaŭstwy, što pałochajuć ludziej. Hramadzkaje świata Kalady mahło być ustanoŭlena pierwabytnym biełarusam pad upływam wielmi ciažkoha duchoŭnaha nastroju. Caławiek, ažyŭlajučy ŭsiu pryrodu, nasialaŭ jaje nadpryrodnymi istotami, katoryja zaŭsiody chodajucca miž saboj; pasyłajučy na ziamlu dabro abo zło. U jaho na wačoch žywatwornaja siła sonca pačynaje ŭstupać jakojś dziudo strašnaj sile, katoraja zabiraje świet i ciapło, zaliwaje ŭsio žywoje i skowawaje ziamlu marozam. Usio žywoje baicca hetaje strašnaje siły i chawajecca ad jaje. Hramadzkija łowy i hońbišča, dzie žychar bałot i lasoŭ lohka dastawaŭ sabie jadu i wopratku, chutka puściejuć. Caławiek taksama chawajecca ad ściužy ŭ swaju chatu, dzie dawoli zapasiena hryboŭ, jahad, miodu i sadowiny.

(*Dalej budzie*).

wielmi cikaŭna, zhulana była taksama n šo i zrabiła dobraje ŭražeńnie.

P. Fr. Alachnowič užo wyjechaŭ u Miensk.

× **Wučnioŭskaja wystaŭka.** 20 kastryčnika ŭ litoŭskaj himnazii Rytas adčyniena wystaŭka wučnioŭskich abrazoŭ.

Ab uciekačoch.

Z pryčyny wychadu niemcaŭ z Oršy uciakackaja kamisija pierajaždža je z Oršy ŭ Barysaŭ. Da 16-ha kastryčnika lička uciekačoŭ našaha kraju, što prajšli praz Oršu, dajšła 34 712 čał.

× **Zabaron pierachadzić hranicu.** Hlaŭnakamandujučy na Uschodzie wydaŭ z had prociŭ pierachodu praz hranicu ŭ Rasieju z Litwy i Bałtyki. Hety zahad ustupaje ŭ siłu z 1-ha listapada. Za narušeńnie karajecca turmoj da 5 ch hadoŭ. Wiarnuŭšyjasia ŭciekačy pawinny mieć z saboj świadoctwa ab prapušćeńni ich praz hranicu, bo inakš buduć ličycca niezakonna pierajšoŭšymi jaje.

× **Poliklinika i špital litoŭskaha T-wa Sanitarnaje pomačy** (Wilnia, Wilenskaja 28) užo pracuje. U poliklinicy prymajuć pry h dziačych chworych adumysłoŭcy na roznyja chwaroby: chirurhičnyja, unutranyja, žanockija, dziciačyja, wačej, horła, nosa, zuboŭ, skurnyja i wenerycznyja. Špital pakul što na 60 łožkaŭ. Roznyja operacyi, analizy, kosy Rentgena.

× **Niastača daktaroŭ.** Tymčasam jak Wilnia maje lišnicu daktaroŭ, katoryja robiać adzin adnamu w alikuju konkurencyju, u wioskach i miastečkach niastača daktaroŭ. Dyk pierajezd z Wilni tudy ważny jak u intaresach samych daktaroŭ, tak i ŭ intaresach žycharaŭ.

× **Meterelogičny instytut.** Pry skoraj arhanizacyi ziemlarobnaha ministerstwa Litwy budzie ŭładžany i meterelogičny instytut Litwy. Mety instytuta buduć najboš praktyčnyja, jon pierš na pierš budzie pawiedamlać ziemlarobaŭ ab spadziawanaj pahodzie.

× **Akušerskija kursy.** Dziaŭčaty balej 25 hadoŭ mohuć pasupić na akušerskija kursy, što adkrywajucca ŭ Wilni. Jany pawinny zajawicca ŭ miastowaha doktara na Daminikanskaj 2.

× **Sirocki dom św. Wincenta** pierajšoŭ z prywatnych ruk u miastowaje ŭpraŭleńnie.

× Pry polskaj demonstracyi, što była 20 kastryčnika la katedry, jak ciapier wyjaśniłasia, zabitych zusim nia było, tolki niekalki ranienych.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najniżejšaja temperatura za apošnija dni była pawodłuh Celsija):

	najwyš.	najniž.
21—22	+ 7,5°	— 0,6°
22—23	+ 8,5°	— 2,8°
23—24	+ 12,0°	— 1,9°

Z USIAHO KRAJU.

Niezaležnaść Bałtyki.

Apublikawany dekret niamieckaha imperatara, katory pryznaje niezaležnaść Estlandy, Liflandyi, Ryhi i wostrawa Ezela.

Budžet Taryby.

Niamieckaja ŭłada naznačyła na raschody Taryby što miesiac 18600 marak jadnoh.

Apetyty na našuju ziamlu.

„Pradstaŭnik" pahraničnych pawietaŭ u Biełarusi padali polskaj rehenckaj radzie ŭ Waršawie memoryjał z prośbaj ab skoraj pomačy prociŭ razbojaŭ i gwałtaŭ bolšewikoŭ, katoryja ŭ pakinienych niemcam časciach Biełarusi niščać usio ahniom i miečom. Memoryjał padpisany kniaziem Sapiehaj.

HORANY la čyhunki Pałacak-Witabsk. Kamisar uciakackaj kamisii nakazawae, što ŭ Witabsku składajucca śpiski asob, katorych pakidajuč śmiercaj paśla wychadu niemcaŭ z zaniataj ziamli. U śpiskach dźwie kategoryi asob: čyhunački i ziemlaŭłaśniki.

HORADNA. 20 wieraśnia Meier Lejzer na Siennym rynku chaciŭ kupić u Jachel Melamed małaka. Ale Melamed mieła tolki 5 litraŭ užo pradadzienaha małaka i dzieła hetaha nie mahła balej pradać. Uzławaŭšysia, Lejzar wyliŭ małako na wulicu. Sud zasudziŭ jaho na 50 m. štrafu.

KAMIESTA pad Horadnam. Unačy na 14 kastryčnika ŭkrali ŭ adnaha haspadara tut piaciochho dniaha ryžaha kania z štempelam 696

BIEŁASTOK. Handlar huśmi daru čyŭ niekalkim chłapcom prahnać cieraz Biełastok na wagzał stada husiej. Niasumlenyja chłapcy, haniačy, ŭkrali 10 husiej i schawali ŭ zakawułkach. Chłapcy addadzieny pad sud.

BIEŁASTOK. 19.X. U adnaha praježdžaha kupca ŭkrali ŭ haścinicy wialikija hrošy.

KŁBASKI. 8 kastryčnika pania Jazepa Bojša stracila proces prociŭ pani Ludmiły Alešćyk ab wydańni joj cielaci. U złości jana ŭčapiłasia na sudzie ŭ wałasy swajej praciŭnicy i padzierła joj šyju i twar. Za źjawahu suda jana zasudžana na 25 mr. štrafu.

BIELIČANA. Z chlawu ŭ adnaha sialanina ŭkrali tut čyrwonuju karowu bez chwasta.

JAŁOUŠČYNA. U adnaho sialanina ŭkrali z pola 4 h. biełuju kabyłu.

AKMIANY. Naš wajenny pawiet budzie skora nazywacca: wajenny pawiet Dabikinia. Načalnik pawietu budzie ŭ Dabikini.

PRENY. 29 wieraśnia tut utwaryŭsia sialanski rabotnicki sajuz.

AUHUSTOU. Imperatarski mirawy sud šukaje ziemlaroba S. Krukawa z Blizny, katoraha winawaciać u kradzieży kania ŭ haspadara Bałasława Rudkiewiča ŭ Studzieniźnie.

KOUNA. Tut zadzieržany chłapcy, što ŭciakli ad swaich baćkoŭ z Wilni i abakrali ich. Naznačany sud.

SUWAŁKI. Pa prykładu inšych miest 19 kastryčnika było ŭ wialikaj synagozie «chejren» (praklaćcie) prociŭ šmuglaroŭ i tych, što nažywajucca na jeminnych rečach.

TELEHRAMY.

Niamieckija apawiaščeńni

21.X. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Miž Usel i Kortryk zadziatyja bitwy. Naabapał Bajens niepryjaciel pierajšoŭ na zachodni bierah Lis. Niepryjacielskija wojski, što pierajšli praz Lis balej na poŭnač, uziaty ŭ pałon. Na ŭschod ad Kortryk niepryjaciel pasunuŭsia na Derlig i Cwewegem. Naabapał Solem i Lokato anhličanie atakawali wialikimi siłami. Miž Some i Werten jaho ataki nie mahli raźwicca. Naabapał Solem my zadziaržali niepryjaciela na wyšyniach na ŭschod ad miesta. Naabapał Lokato my ŭdziaržali paśla ŭpornych i źmiennych bitwaŭ našyja pazicyi.

Front niamieckaha Naślednika: Na poŭnač ad Ser adkinieny nastupleńni niepryjaciela. Naabapał darohi Lon—Marl my kontratakaj ačyścili ad niepryjaciela adrezki našych pazicyj, kudy jon papaŭ i adkinuli silnyja kontrataki.

Front Galwica: Na ŭschod ad Baniawil adkinienyja nastupleńni amerykancaŭ.

Paŭdniowa ŭschodni teatr.

La Marawy my adkinuli nastupleńnie serbaŭ.

22.X. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaha: Na poŭnač i na paŭdnia ad Kortryk niepryjaciel z wialikimi siłami prabawaŭ nastupać, ale byŭ usiudy z wialikimi stratami adbity. Miž Solem i Lokato niepryjaciel u značnych bitwach zachapiŭ chutar Amerwal.

Front niamieckaha Naślednika: Francuzy atakawali na šyrokim froncie miž Uaz i Ser, ale byli adbity. U ŭdačnych bitwach my adabrali ŭ niepryjaciela wyšyni na ŭschod ad Wani miž Bai i Sistr i na poŭnač ad Faleź.

Front Galwica: Paśla wialikaha artyleryjskaha pryhatawańnia amerykancy atakawali naabapał Rantwil, ale byli z wialikimi stratami adbity.

Z samalotnaj eskadry 8-ch samalotaŭ, što atakawali našuju baćkaŭščynu, my źniščyli 4.

Paŭdniowa-ŭschodni teatr.

Na paŭnočna ŭschod ad Krušawac i la Bikawisie my adkinuli niepryjacielskaje nastupleńnie.

23.X. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Bitwy ŭ dalnie Lis. Nastupleńni niepryjaciela adkinieny pry hetym na paŭdnia ad Kortryk my trochu adciśnieny nazad. Na rešcie frontu niepryjaciel adkinieny z ciažkimi stratami.

Front Niamieckaha Naślednika: Na paŭdnia ad Marl my pakinuli ŭmastowaje ŭkrapleńnie pry Ser i Sn. La Eń my adkinuli zaŭziataje nastupleńnie niepryjaciela naabapał Nantej. Na ŭschodnim bierazie Bajjet raźwilisia zaŭziatyja bitwy. Tolki na wyšyniach na ŭschod ad Bale niepryjaciel trochi pasunuŭsia napierad. Na rešcie frontu jon adkinieny pierad našymi linijami z ciažkimi stratami.

Front Galwica: Miž Ahonami i Maas bitwy biez asabliwaha rezultatu.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwa «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.